

VẤN ĐỀ ĐỔI MỚI CÔNG TÁC TỔ CHỨC GIÁO HỘI CỦA GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM

THÍCH THANH NHIỄU^(*)

25 năm xây dựng và trưởng thành của Giáo hội Phật giáo Việt Nam đã đạt được nhiều thành tựu trên tất cả các lĩnh vực hoạt động Phật sự, trong đó có công tác xây dựng và củng cố kiện toàn tổ chức nhân sự, làm tiền đề cho việc triển khai thực hiện các công tác khác. Tuy nhiên, đứng trước xu thế phát triển của xã hội, công tác này phải được quan tâm và là then chốt cho sự phát triển vững mạnh của Phật giáo trong lòng dân tộc.

Trước hết xin được đề cập đối với công tác tổ chức, nhân sự ở Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam: Nhiệm kỳ I được coi là thời kỳ xây dựng và củng cố cơ sở, với 50 thành viên Hội đồng Chứng minh, 50 thành viên Hội đồng Trị sự, 06 ban ngành hoạt động; nhiệm kỳ II là giai đoạn phát triển các mặt hoạt động theo chương trình 6 điểm của Giáo hội trong thời kỳ đổi mới của đất nước, với 60 thành viên Hội đồng Chứng minh, 60 thành viên Hội đồng Trị sự và 10 ban, ngành, viện; nhiệm kỳ IV là giai đoạn tổng kết những thành tựu Phật sự của Giáo hội trong những năm cuối thế kỷ XX, vững bước sang thế kỷ XXI, với 65 thành viên Hội đồng Chứng minh, 95 thành viên Hội

đồng Trị sự và 10 ban, ngành, viện; Nhiệm kỳ V là giai đoạn đầu của thế kỷ XXI, với 85 thành viên Hội đồng Chứng minh, 95 thành viên Hội đồng Trị sự và 24 uỷ viên dự khuyết, 10 ban, ngành, viện trực thuộc.

Với số liệu trên là những minh chứng cụ thể để khẳng định sự phát triển của Giáo hội trong từng thời kỳ, phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh của Giáo hội và của đất nước. Tuy nhiên, trước yêu cầu phát triển của xã hội với xu thế hội nhập, việc nâng cao hiệu quả của công tác tổ chức, nhân sự ở Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam là nhiệm vụ quan trọng. Thực tế hiện nay, Chư tôn Giáo phẩm thuộc Hội đồng Chứng minh hầu hết đã tuổi cao, sức yếu, ảnh hưởng không nhỏ đến việc thực hiện các chức năng nhiệm vụ của mình trong hệ thống tổ chức của Giáo hội. Để thực hiện việc suy tôn Giáo phẩm Hội đồng Chứng minh có đủ khả năng, trí tuệ minh mẫn và đạo hạnh, làm chỗ dựa vững chắc cho Tăng Ni, Phật tử là việc làm cần thiết mà Trung ương Giáo hội

*. Thượng toạ, phó Tổng thư kí, Chánh văn phòng I, Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam. Tham luận tại Hội thảo kỷ niệm 25 năm ngày thành lập Giáo hội Phật giáo Việt Nam.

Phật giáo Việt Nam phải tính đến trong việc kiện toàn nhân sự của Ban Thường trực Hội đồng Chứng minh và phải được thể chế hoá trong Hiến chương đang được tu chỉnh và thông qua Đại hội VI sắp tới.

Hội đồng Trị sự, với chức năng nhiệm vụ là cấp điều hành cao nhất của Giáo hội về các mặt hoạt động của Giáo hội giữa hai nhiệm kỳ Đại hội đại biểu Giáo hội Phật giáo Việt Nam. Để thực hiện tốt chức năng nhiệm vụ này, Trung ương Giáo hội phải tính đến hiệu quả công tác Phật sự của mỗi thành viên Hội đồng Trị sự và Ban Thường trực Hội đồng Trị sự. Hiện nay, mỗi thành viên đang đảm trách kiêm nhiệm quá nhiều công tác Phật sự trong các ban, ngành Trung ương, trong các Ban Trị sự và Ban Đại diện Phật giáo. Việc kiêm nhiệm này đã dẫn đến hậu quả là công tác Phật sự bị trì trệ và độc đoán, không tuân thủ nguyên tắc tổ chức hoạt động Phật sự và chấp hành quy định của pháp luật Nhà nước trong việc triển khai thực hiện công tác và là nguyên nhân dẫn đến sự mất đoàn kết trong nội bộ Giáo hội Phật giáo Việt Nam, chất lượng hiệu quả công tác Phật sự không cao.

Căn cứ vào điều kiện cụ thể tình hình công tác Phật sự của Trung ương và các cấp Giáo hội, Hội đồng Trị sự phải được đổi mới trong công tác tổ chức nhân sự trên cơ sở mỗi thành viên Hội đồng Trị sự không được kiêm nhiệm quá nhiều nhiệm vụ trong các ban, ngành ở trung ương và ở địa phương. Việc suy cử thành viên Hội đồng Trị sự phải được tính toán kỹ lưỡng đến điều kiện cụ thể của Trung ương Giáo hội và đến điều kiện của mỗi tỉnh, thành hội để suy cử thành viên Hội đồng Trị sự và các ban, ngành, viện trung ương.

Hiện nay Giáo hội Phật giáo Việt Nam có 10 ban, ngành, viện trực thuộc làm

tham mưu giúp Hội đồng Trị sự xây dựng chương trình hoạt động Phật sự chung của Giáo hội. Tuy nhiên, hiệu quả hoạt động của các ban, ngành, viện, hiệu quả chất lượng công tác Phật sự chưa cao, và chưa ngang tầm của nó. Về mặt tổ chức của các ban, ngành ở trung ương phải được xây dựng trên nguyên tắc là những đơn vị hành chính của Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam hoạt động Phật sự chuyên ngành, giúp Ban Thường trực Hội đồng Trị sự điều hành triển khai các công tác Phật sự, có trách nhiệm quản lý ngành từ trung ương đến địa phương và tự chịu trách nhiệm trước Giáo hội, trước pháp luật Nhà nước về các hoạt động Phật sự của mình. Chẳng hạn, Ban Giáo dục Tăng Ni, Phật tử Trung ương, phải có nhiệm vụ xây dựng chương trình hoạt động của mình, giúp Ban Thường trực Hội đồng Trị sự về công tác giáo dục, đào tạo Tăng Ni như: xây dựng được các quy chế về đào tạo, tuyển sinh, thi kiểm tra, tốt nghiệp, chất lượng giáo dục đào tạo, tiêu chuẩn đội ngũ giảng sư, điều kiện tối thiểu của các trường đào tạo Phật học trong hệ thống giáo dục Phật giáo, giáo trình, giáo án, hệ thống văn bằng, v.v... Những vấn đề nêu trên, ngành Giáo dục Tăng Ni của chúng ta chưa làm được.

Để khắc phục vấn đề này, *thứ nhất*, Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam phải đổi mới công tác tổ chức nhân sự và xây dựng các quy chế hướng dẫn của các ban, ngành trực thuộc. Sau mỗi kỳ đại hội, việc kiện toàn tổ chức, nhân sự của các ban, ngành trực thuộc Trung ương phải được tiến hành khẩn trương, chú trọng đến các đội ngũ Tăng Ni trẻ có nhiều kinh nghiệm trên các lĩnh vực để bố trí công tác Phật sự cho phù hợp, đồng thời phải tranh thủ các ý kiến của Ban Trị sự tỉnh, thành hội để giới thiệu cơ cấu tổ chức, nhân sự của các ban ngành, viện

trung ương, làm được như vậy sẽ tạo nên sự nhịp nhàng hiệu quả trong việc triển khai thực hiện các chương trình hoạt động Phật sự chuyên ngành từ trung ương đến địa phương.

Thứ hai, đối với công tác tổ chức, nhân sự ở các cấp Giáo hội địa phương: Theo Hiến chương Giáo hội hiện hành, cấp hành chính của các cấp Giáo hội có ở cấp tỉnh. Thể chế đó đã làm cho công tác Phật sự của cấp Giáo hội địa phương kém hiệu quả, thụ động trong công tác. Xuất phát từ yêu cầu của sự phát triển của Tăng Ni, Phật tử và sự phát triển của xã hội, trong những năm qua, được sự quan tâm giúp đỡ của các cấp lãnh đạo, chính quyền địa phương và sự nỗ lực của Tăng Ni, Phật tử đã từng bước kiện toàn tổ chức, nhân sự ở tỉnh, thành hội có đủ điều kiện thành lập tổ chức Giáo hội. Nếu như nhiệm kỳ I thành lập được 27 tỉnh, thành hội và đến nhiệm kỳ V đã thành lập được 53 tỉnh, thành hội (còn 11 tỉnh khu vực biên giới phía Bắc và Miền Trung chưa thành lập, trong đó có 05 tỉnh đang làm công tác chuẩn bị để thành lập). Để các cấp Giáo hội địa phương hoạt động có hiệu quả và tương thích với điều kiện phát triển của đất nước, Hiến chương Giáo hội Phật giáo Việt Nam phải được thay đổi ở cấp hành chính Giáo hội (có 3 cấp: cấp trung ương hội, cấp tỉnh hội và cấp huyện hội). Việc chuẩn bị nhân sự cho các cấp Giáo hội nói chung và cấp tỉnh, huyện hội nói riêng là nhiệm vụ cần phải được quan tâm đúng mức, coi đây là khâu đột phá trong việc kiện toàn tổ chức và nhân sự.

Tổ chức nhân sự của cấp tỉnh, thành hội hiện nay cũng nằm trong tình hình chung của Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam, đó là sự kiêm nhiệm công tác quá nhiều trong một người, trình độ, khả năng hạn chế về nhận thức và tư duy của

một số vị lãnh đạo trong Ban Trị sự, có nơi lãnh đạo quá già yếu, có nơi thì lãnh đạo lại quá non kém. Bên cạnh đó, do tồn tại quá lâu tư duy cho rằng cấp huyện là cấp đại diện, không phải là cấp hành chính, nên trong Tăng Ni, Phật tử không phát huy tính chủ động, sáng tạo trong công tác Phật sự, hoạt động mang tính cầm chừng và trong công tác điều hành cũng thiếu sự phối hợp với các cơ quan chức năng, quản lí Nhà nước ở địa phương trong việc giải quyết công tác Phật sự phát sinh nhiều vấn đề, nên dẫn đến những mâu thuẫn, mất đoàn kết trong nội bộ Tăng Ni, Phật tử.

Từ những thực trạng của công tác tổ chức nhân sự chung của Giáo hội hiện nay, mỗi chúng ta cần phải xem xét những vấn đề liên quan, coi đó là động lực, là tiền đề để thúc đẩy các hoạt động Phật sự của mỗi cấp Giáo hội. Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam cần phải xây dựng tiêu chuẩn hoá các quy định về hệ thống tổ chức, về đội ngũ nhân sự ở mỗi cấp lãnh đạo, trong đó cần phải thay đổi những quy định không phù hợp với điều kiện chung của Giáo hội ở tầm Hiến định (quy định tại Hiến chương) và ban hành các quy chế, nội quy cho phù hợp, làm nền tảng cho việc triển khai thực hiện công tác Phật sự từ trung ương đến địa phương, hoà cùng với sự nghiệp phát triển chung của đất nước trong thời đại hội nhập, đặc biệt là các cấp Giáo hội đã và đang tổ chức tổng kết công tác Phật sự nhiệm kỳ V năm và tiến tới Đại hội đại biểu Giáo hội Phật giáo Việt Nam lần thứ VI.

Trên đây chỉ là ý kiến nhỏ của người viết, ngõ hầu chư tôn giáo phẩm và quý vị đại biểu dự Hội thảo hôm nay nhân kỉ niệm 25 năm ngày thành lập Giáo hội Phật giáo Việt Nam./.